POLICIJOS BENDRADARBIAVIMAS

ES teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra (Europolas) yra pagrindinė ES didesnės vidaus saugumo infrastruktūros dalis. Bendradarbiavimas ir politika teisėsaugos srityje vis dar plėtojami, ypatingą dėmesį skiriant kovai su terorizmu, kibernetiniais nusikaltimais ir kitų formų sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu. Pagrindinis tikslas – užtikrinti saugesnę Europą visiems ES gyventojams, laikantis pagrindinių teisių ir duomenų apsaugos taisyklių, kaip ne kartą prašė Parlamentas.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 33 straipsnis (muitinių bendradarbiavimas), 87, 88 ir 89 straipsniai.

TIKSLAI

Veiksmingas policijos bendradarbiavimas yra itin svarbus aspektas ES kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas teisėsaugos srityje, apimantis policiją, muitinę ir kitas teisėsaugos tarnybas, numatytas siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ES, jas nustatyti ir tirti. Praktiškai, toks **bendradarbiavimas dažniausiai vykdomas kovojant su sunkiais nusikaltimais (pavyzdžiui, organizuotu nusikalstamumu, prekyba narkotikais, pinigų plovimu, eurų padirbinėju, prekyba žmonėmis ir kibernetiniais nusikaltimais) ir terorizmu**. Europolas yra ES teisėsaugos agentūra.

LAIMĖJIMAI

A. Pradžia

Valstybių narių policijos bendradarbiavimas prasidėjo 1976 m. įsteigus Trevio grupę, t. y. teisingumo ir vidaus reikalų ministerijų atstovų tarpvyriausybinį tinklą. Vėliau Mastrichto sutartyje nurodytos bendrojo intereso sritys, kuriose nustatyti teisėti policijos bendradarbiavimo pagrindai (kova su terorizmu, prekyba narkotikais ir kitomis tarptautinio nusikalstamumo formomis). Taip pat iškelta Europos policijos biuro (Europolo) įsteigimo idėja, ji iš pradžių konkrečiai įgyvendinta įsteigiant Europolo narkotikų padalinį. **Europolo konvencija pasirašyta 1995 m. liepos 26 d.**, bet oficialiai Europolas veiklą pradėjo tik 1999 m. liepos 1 d., kai Amsterdamo sutartimi (pasirašyta 1997 m. spalio 2 d.) buvo sustiprintos jo funkcijos. Vis dėlto, policijos bendradarbiavimas prieš įsteigiant Europolą jau buvo sustiprėjęs. Tarpvalstybinis policijos bendradarbiavimas tapo realybe 1985 m. sukūrus Šengeno erdvę, kurią iš pradžių sudarė vos keletas valstybių narių (taip pat žr. 4.2.4). Šengeno *acquis*, įskaitant policijos bendradarbiavimo aspektus, buvo perkelta į ES teisę įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai ir priskirta vadinamajam trečiajam ramsčiui, skirtam tarpvyriausybiniam bendradarbiavimui. Tas pats tarpvyriausybinis metodas buvo taikomas policijos bendradarbiavimo priemonėms, kurias priėmė nedidelė valstybių narių grupė pagal Priumo sutartį; pagal šias priemones numatytos nuostatos dėl keitimosi DNR, pirštų

atspaudais ir transporto priemonių registracijos duomenimis. Priėmus 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimą 2008/615/TVR, Priumo sutartis įsigaliojo visos ES lygmeniu.

B. Dabartinė institucinė sąranga

Lisabonos sutartimi (SESV) institucinė sąranga labai supaprastinta: dauguma su policijos bendradarbiavimu susijusių priemonių dabar priimamos taikant įprastą teisėkūros procedūrą (bendro sprendimo procedūra), o teisminė peržiūra pavedama ES Teisingumo Teismui. Vis dėlto, **policijos bendradarbiavimas ir teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose nėra visiškai integruoti į Europos Sąjungos sistemą** ir jiems, greta su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve susijusių ypatybių (t. y. išimčių, taikomų Airijai ir Danijai (prie SESV pridėti protokolai Nr. 21 ir 22)) ir privilegijuoto nacionalinių parlamentų vaidmens (protokolai Nr. 1 ir 2), būdingi tam tikri pirminiai ypatumai:

— Komisija dalijasi iniciatyvos teise su valstybėmis narėmis, jei jos sudaro ketvirtadalį Europos Sąjungos Tarybos (toliau – Taryba) narių (SESV 76 straipsnis);

— operatyvinio bendradarbiavimo priemones vieningai nustato Taryba, o su Parlamentu tik konsultuojamasi. Jeigu Taryba negali priimti vieningo sprendimo, devynios arba daugiau valstybių narių gali veikti kartu įgyvendindamos tvirtesnį bendradarbiavimą. Tokiu atveju Europos Vadovų Taryba sustabdo procedūrą Taryboje, bandydama pasiekti bendrą sutarimą (sustabdymo mechanizmas, numatytas pagal SESV 87 straipsnio 3 dalį).

C. Pagrindiniai teisės aktai dėl policijos bendradarbiavimo, priimti taikant įprastą teisėkūros procedūrą:

— Direktyva dėl atakų prieš informacines sistemas (Kibernetinių nusikaltimų direktyva) (2013 m. rugpjūčio 12 d. Direktyva 2013/40/ES). Valstybės narės turėjo perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę iki 2015 m. rugsėjo 4 d.;

— Reglamentas dėl Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūros (CEPOL) (CEPOL reglamentas) (2015 m. lapkričio 25 d. Reglamentas (ES) 2015/2219), taikomas nuo 2016 m. liepos 1 d.;

— Direktyva dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų naudojimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais (2016 m. balandžio 27 d. Direktyva (ES) 2016/681). Valstybės narės turėjo perkelti direktyvą į nacionalinę teisę iki 2018 m. gegužės 25 d.;

— Direktyva dėl kovos su terorizmu (2017 m. kovo 15 d. Direktyva (ES) 2017/541). Valstybės narės turėjo perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę iki 2018 m. rugsėjo 8 d.;

— Direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (2021 m. kovo 24 d. Direktyva (ES) 2021/555);

— Reglamentas dėl Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūros (eu-LISA) (2018 m. lapkričio 14 d. Reglamentas (ES) 2018/1726), taikomas nuo 2018 m. gruodžio 11 d.;

— Reglamentas dėl Šengeno informacinės sistemos (SIS) sukūrimo, eksploatavimo ir naudojimo policijos bendradarbiavimui ir teisminiam bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose (2018 m. lapkričio 28 d. Reglamentas (ES) 2018/1862), taikomas ne vėliau kaip nuo 2021 m. gruodžio 28 d.;

— Reglamentas dėl ES informacinių sistemų policijos ir teisminio bendradarbiavimo, prieglobsčio ir migracijos srityje sąveikumo sistemos sukūrimo (2019 m. gegužės 20 d. Reglamentas (ES) 2019/818);

— Direktyva, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais (2019 m. birželio 20 d. Direktyva (ES) 2019/1153). Valstybės narės turėjo perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę iki 2021 m. rugpjūčio 1 d.;

— Reglamentas dėl teroristinio turinio sklaidos internete klausimo sprendimo (2021 m. balandžio 29 d. Reglamentas (ES) 2021/784), taikomas nuo 2022 m. birželio 7 d.;

— Reglamentas dėl Europolo bendradarbiavimo su privačiais subjektais, Europolo atliekamo asmens duomenų tvarkymo padedant atlikti nusikalstamų veikų tyrimus ir Europolo vaidmens mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje (2022 m. birželio 8 d. Reglamentas (ES) 2022/991), taikomas nuo 2022 m. birželio 28 d.;

— Direktyva dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti (TIS 2 direktyva) (2022 m. gruodžio 14 d. Direktyva (ES) 2022/2555). Valstybės narės turi perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę iki 2024 m. spalio 18 d.;

— Direktyva dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo (CER direktyva) (2022 m. gruodžio 14 d. Direktyva (ES) 2022/2557). Valstybės narės turi perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę iki 2024 m. spalio 18 d.;

— Direktyva dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų keitimosi informacija (2023 m. gegužės 10 d. Direktyva (ES) 2023/977). Valstybės narės turėjo perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę iki 2024 m. gruodžio 12 d.;

— Reglamentas dėl skaitmeninio keitimosi informacija terorizmo bylose (2023 m. spalio 4 d. Reglamentas (ES) 2023/2131), taikomas nuo 2023 m. spalio 31 d.;

— Reglamentas dėl automatinės duomenų paieškos ir keitimosi duomenimis policijos bendradarbiavimo srityje (reglamentas „Priumas II“) (2024 m. kovo 13 d. Reglamentas (ES) 2024/982), taikomas nuo 2024 m. balandžio 25 d.;

— Reglamentas dėl išankstinės informacijos apie keleivius rinkimo ir perdavimo teroristinių nusikaltimų ir sunkių nusikaltimų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir patraukimo už juos baudžiamojon atsakomybėn tikslais (2024 m. gruodžio 19 d. Reglamentas (ES) 2025/13), taikomas nuo 2025 m. sausio 28 d.

D. Policijos bendradarbiavimo agentūros ir kitos susijusios institucijos

1. Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra (Europolas)

Europolas – agentūra, kurios pagrindinis tikslas yra padaryti Europą saugesnę. Agentūra remia valstybes nares kovojant su terorizmu, kibernetiniais nusikaltimais ir

kitais sunkių ir organizuotų formų nusikaltimais. Europolas taip pat bendradarbiauja su daugeliu ne ES šalių partnerių ir tarptautinių organizacijų. Europolas veikia kaip paramos teisėsaugos operacijoms centras ir informacijos apie nusikalstamą veiklą centras.

Dideli nusikaltėlių ir teroristų tinklai kelia didelę grėsmę ES vidaus saugumui. Didžiausią grėsmę saugumui kelia terorizmas, tarptautinė prekyba narkotikais ir pinigų plovimas, organizuotas sukčiavimas, eurų padirbinėjimas ir prekyba žmonėmis.

Siekdamas reaguoti į šias grėsmes, Europolas sukūrė keletą specializuotų padalinių:

— Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą, kuris stiprina teisėsaugos atsaką į kibernetinį nusikalstamumą ES ir taip padeda apsaugoti ES piliečius, įmones ir vyriausybes nuo nusikaltimų internete;

— Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centrą, kuris padeda valstybėms narėms kovoti su sudėtingais ir išvystytais nusikalstamos veiklos tinklais, dalyvaujančiais neteisėto migrantų gabenimo veikloje, ir juos išardyti;

— Europos kovos su terorizmu centrą – operatyvinės veiklos ir ekspertinių žinių centrą, atspindintį didėjantį ES poreikį sustiprinti savo reagavimą į terorizmą;

— Europos sunkių formų organizuoto nusikalstamumo centrą, kuris teikia operatyvinę paramą valstybėms narėms tiriant prioritetines bylas, susijusias su sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu;

— Intelektinės nuosavybės nusikaltimų tyrimo koordinavimo grupę, kuri teikia operatyvinę ir techninę paramą teisėsaugos institucijoms ir kitiems partneriams;

— Europos finansinių ir ekonominių nusikaltimų tyrimo centrą, kuris veikia kaip operatyvinis centras, padedantis valstybėms narėms spręsti su finansiniais ir ekonominiais nusikaltimais susijusias bylas;

— FIU.net – decentralizuotą ir pažangų kompiuterių tinklą, kurį naudojant finansinės žvalgybos padaliniams ES padedama kovoti su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu;

— ES internetinės informacijos žymėjimo padalinį, aptinkantį ir tiriantį kenkėjišką turinį internete ir socialiniuose tinkluose.

Europolas buvo įsteigtas pagal Europolo reglamentą. Jis įsikūręs Hagoje, Nyderlanduose. Europolas rengia keletą ataskaitų, pavyzdžiui, ataskaitą dėl terorizmo tendencijų ir padėties Europos Sąjungoje (TE-SAT), sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimą (SOCTA), organizuoto nusikalstamumo internete grėsmės vertinimą (IOCTA) ir glaustą Europolo metinę apžvalgą. Naujausią SOCTA Europolas paskelbė 2025 m. kovo mėn., naujausią TE-SAT – 2025 m. balandžio mėn., o naujausią IOCTA – 2025 m. birželio mėn. 2024 m. balandžio 5 d. Europolas pateikė pirmąją ataskaitą „Iššifruoti ES didžiausią grėsmę keliančių nusikaltėlių tinklus“ (angl. „Decoding the EU's most threatening criminal networks“). 2025 m. balandžio 8 d. Europolas pristatė savo 2025 m. SOCTA Europos Parlamento Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui, o savo naujausią TE-SAT – 2025 m. birželio 24 d.

2025 m. sausio mėn. Eurojustas ir Europolas paskelbė ataskaitą „Bendri kibernetinių nusikaltimų iššūkiai“ (angl. „Common challenges in cybercrime“).

Siekiant didesnės agentūros atskaitomybės, pagal Europolo reglamentą įsteigta Europolo jungtinė parlamentinės kontrolės grupė (JPKG). SESV 88 straipsnyje numatyta, kad Europos Parlamentas kartu su nacionaliniais parlamentais atlieka Europolo veiklos priežiūros procedūras. Pagal Europolo reglamento 51 straipsnį „JPKG politiniu lygiu stebi Europolo veiklą jam vykdant savo misiją, be kita ko, kiek tai susiję su tos veiklos poveikiu fizinių asmenų pagrindinėms teisėms ir laisvėms“. 17-asis JPKG posėdis buvo surengtas 2025 m. lapkričio 3 ir 4 d. Briuselyje.

2022 m. birželio mėn. Parlamentas ir Taryba priėmė naują reglamentą, kuriuo iš dalies keičiami Europolo įgaliojimai; šis reglamentas įsigaliojo 2022 m. birželio 28 d. Naujasis Europolo reglamentas apima patobulinimus, susijusius su moksliniais tyrimais ir inovacijomis, didelių duomenų rinkinių tvarkymu, bendradarbiavimu su privačiais subjektais ir ES nepriklausančiomis šalimis, bendradarbiavimu su Europos prokuratūra ir tuo, kaip į Šengeno informacinę sistemą galima įvesti naujus perspėjimus remiantis iš ES nepriklausančių šalių gauta informacija, nes Europolas dabar gali pasiūlyti valstybėms narėms įvesti perspėjimus. Europolo vykdomasis direktorius taip pat gali pasiūlyti pradėti nacionalinį tyrimą dėl ne tarpvalstybinių nusikaltimų, pažeidžiančių ES politikos bendrą interesą.

2. Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra (CEPOL)

CEPOL – agentūra, kuri rengia, įgyvendina ir koordinuoja teisėsaugos pareigūnų mokymo programas. CEPOL prisideda prie saugesnės Europos: jis sudaro palankias sąlygas valstybių narių (ir – tam tikru mastu – ES nepriklausančių šalių) teisėsaugos pareigūnams bendradarbiauti ir dalytis žiniomis klausimais, susijusiais su ES prioritetais saugumo srityje, ypač su kovos su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu ES politikos ciklu. Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra įsteigta pagal CEPOL reglamentą. Ji įsikūrusi Budapešte, Vengrijoje.

3. Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinis komitetas (COSI)

Pagal SESV 71 straipsnį „[s]iekiant užtikrinti, kad Sąjungoje būtų skatinamas ir stiprinamas operatyvus bendradarbiavimas vidaus saugumo veiklos srityje, Taryboje įkuriamas nuolatinis komitetas. Nepažeisdamas 240 straipsnio, jis palengvina valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų veiksmų koordinavimą. Atitinkamų Sąjungos įstaigų ir organų atstovai gali dalyvauti šio komiteto darbe. Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams nuolat pranešama apie šį darbą.“. COSI įsteigtas Tarybos sprendimu dėl Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinio komiteto įkūrimo (2010 m. vasario 25 d. Sprendimas 2010/131/ES).

4. ES žvalgybos ir situacijų centras

ES žvalgybos ir situacijų centras (EU INTCEN) iš esmės nėra policijos bendradarbiavimo organas. Šis centras – tai Europos išorės veiksmų tarnybos organas, užsiimantis tik strategine analize. Vis dėlto, teikdamas grėsmės įvertinimą, pagrįstą informacija, gaunama iš žvalgybos tarnybų, karinių, diplomatinių ir policijos tarnybų, jis prisideda prie policijos bendradarbiavimo. INTCEN taip pat gali būti naudingas

operatyviniu požiūriu, pavyzdžiui, teikdamas duomenis visoje ES apie vietas, į kurias vyksta teroristai, jų motyvus ir maršrutus.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Parlamentas atliko labai svarbų vaidmenį kuriant ES teisės aktus policijos bendradarbiavimo srityje – jis užtikrino, kad ES gyventojų apsauga taptų politiniu prioritetu. Be to, pagal įprastą teisėkūros procedūrą Parlamentas ir Taryba lygiomis teisėmis siekia pagerinti policijos bendradarbiavimą.

Pagrindinė policijos bendradarbiavimo priemonė – Europolas – yra pagrindinė ES didesnės vidaus saugumo infrastruktūros dalis. Vykdant Europolo reformą Parlamentas aktyviai pasisakė už griežtesnę parlamentinę kontrolę ir geresnes duomenų apsaugos taisykles. Parlamentas dalyvavo (taikant įprastą teisėkūros procedūrą) stiprinant Europolo įgaliojimus, remiantis 2020 m. gruodžio 9 d. priimtu Komisijos pasiūlymu. Naujieji įgaliojimai leidžia Europolui tvarkyti didelius duomenų rinkinius ir kurti naujas teisėsaugos poreikius atitinkančias technologijas. Taip pat tai sustiprino Europolo duomenų apsaugos sistemą ir parlamentinę priežiūrą. Peržiūrėtas Europolo reglamentas įsigaliojo 2022 m. birželio mėn.

Įvairiose diskusijose kovos su terorizmu ir žodžio laisvės klausimais Parlamentas pasmerkė teroristinius išpuolius Europoje ir visame pasaulyje ir paragino būti vieningais bei duoti tvirtą atsaką. Parlamentas taip pat paragino dėti daugiau pastangų puoselėjant pagrindines laisves ir nurodė, kad reikia skubiai spręsti radikalizacijos ir neapykantą kurstančių kalbų internete klausimus.

2020 m. gruodžio 17 d., po 2020 m. liepos 24 d. paskelbto Komisijos komunikato dėl ES saugumo strategijos, Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl 2020–2025 m. ES saugumo sąjungos strategijos. Strategijoje buvo 2020–2025 m. laikotarpiu parengti priemones, siekiant užtikrinti saugumą mūsų fizinėje ir skaitmeninėje aplinkoje, įskaitant kovą su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, hibridinių grėsmių prevenciją ir nustatymą, mūsų ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumo didinimą, kibernetinio saugumo stiprinimą ir mokslinių tyrimų bei inovacijų skatinimą.

2021 m. spalio 6 d. Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl dirbtinio intelekto baudžiamojoje teisėje ir jo naudojimo policijos ir teisminių institucijų reikmėms baudžiamosiose bylose. EP nariai atkreipė dėmesį į algoritminio šališkumo riziką dirbtinio intelekto taikomosiose programose ir pabrėžė, kad siekiant užkirsti kelią diskriminacijai reikalinga žmogaus vykdoma priežiūra. Jie taip pat paprašė paskelbti veido atpažinimo sistemų diegimo teisėsaugos tikslais moratoriumą. 2024 m. kovo 13 d. Parlamentas priėmė savo poziciją dėl pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas). 2024 m. birželio 13 d. priimtu Reglamentu (ES) 2024/1689 DI sistemoms ir tiekėjams nustatomos pareigos, grindžiamos galima DI rizika ir poveikiu, kartu užtikrinant saugą ir pagrindinių teisių laikymąsi. Iš esmės uždraudžiama biometrinio tapatybės nustatymo sistemas naudoti teisėsaugoje, išskyrus išsamiai išvardytas ir tiksliai apibrėžtas situacijas.

Parlamentas dalyvavo tikrinant šias Komisijos politikos iniciatyvas:

— 2020 m. gruodžio 9 d. Komisijos priimtą komunikatą „ES kovos su terorizmu darbotvarkė: numatyti, užkirsti kelią, apsaugoti, reaguoti“;

— 2020 m. gruodžio 16 d. Komisijos paskelbta nauja ES kibernetinio saugumo strategija, kurioje pasiūlytos naujos taisyklės, kad fiziniai ir skaitmeninio sektoriaus ypatingos svarbos subjektai taptų atsparesni;

— 2021 m. balandžio 14 d. Komisijos pristatytą 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategiją;

— 2023 m. spalio 18 d. Komisijos priimtas komunikatas dėl ES kovos su prekyba narkotikais ir organizuotu nusikalstamumu veiksmų gairių;

— 2025 m. balandžio 1 d. priimtas Komisijos komunikatas „ProtectEU: Europos vidaus saugumo strategija“, kuris buvo pristatytas Europos Parlamentui tą pačią dieną. Šioje strategijoje išdėstyta plataus užmojo ateities vizija kovos su terorizmo, kibernetinių išpuolių ir organizuoto nusikalstamumo grėsmėmis srityje. Ja siekiama išplėsti ES agentūrų, pavyzdžiui, Europolo, Eurojusto ir FRONTEX, operatyvinius pajėgumus ir į ją bus įtraukti pasiūlymai dėl naujos teisinės sistemos, skirtos kovai su organizuotu nusikalstamumu, taip pat naujos kovos su prekyba narkotikais ir terorizmu strategijos.

— 2025 m. birželio 24 d. paskelbtas Komisijos teisėtos ir veiksmingos prieigos prie duomenų teisėsaugos tikslais veiksmų gairės.

Siekdama užtikrinti, kad teisėsaugos institucijos visoje ES galėtų geriau bendradarbiauti vadovaudamosi šiuolaikiniu taisyklių sąvadu, Komisija 2021 m. gruodžio 8 d. paskelbė pasiūlymą dėl ES policijos bendradarbiavimo kodekso. ES policijos bendradarbiavimo kodeksu bus supaprastinta dabartinė įvairių ES priemonių ir daugiašalių bendradarbiavimo susitarimų įvairovė. Siūlomos priemonės apima rekomendaciją dėl operatyvinio policijos bendradarbiavimo, naujas taisykles dėl teisėsaugos institucijų keitimosi informacija visose valstybėse narėse ir peržiūrėtas taisykles dėl automatinio keitimosi duomenimis policijos bendradarbiavimo tikslais pagal Priumo sistemą. Parlamentas dalyvauja tvirtinant siūlomas priemones.

Parlamentas neseniai parengė pranešimus ir rezoliucijas šiais klausimais: prekybos žmonėmis prevencija, kova su ja ir prekybos žmonėmis aukų apsauga; smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencija ir kova su juo; kibernetinis smurtas; seksualinė prievarta prieš vaikus internete; kibernetiniai nusikaltimai ir kibernetinis saugumas; pinigų plovimas ir terorizmo finansavimas; Europos elektroninių įrodymų baudžiamosiose bylose pateikimo ir saugojimo orderiai; privatumo internete ir elektroninių ryšių konfidencialumo reforma; Šengeno sienų kodekso peržiūra; vizų išdavimo procedūrų skaitmeninimas; teisėsaugos bendradarbiavimas; išankstinės informacijos apie keleivius rinkimas ir perdavimas; terorizmas ir smurtinis radikalėjimas; intervencinės šnipinėjimo programos; užsienio kišimasis ir dezinformacija ypatingos svarbos infrastruktūra ir hibridinės grėsmės; keitimasis informacija bei duomenų srautais su Jungtinėmis Valstijomis.

Parlamentas išnagrinės būsimus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl reglamentų dėl Europolo, Eurojusto ir FRONTEX peržiūros ir dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu taisyklių, kaip paskelbta 2026 m. Komisijos darbo programoje, ir dėl jų balsuos.

Policijos bendradarbiavimas ir vidaus saugumo politika vis dar plėtojami, dėmesį visų pirma skiriant veiksmingesnei kovai su visai ES kylančiomis grėsmėmis ir

nusikalstamumu ir, kas itin svarbu Parlamentui, tam, kad šie veiksmai būtų įgyvendinami laikantis pagrindinių teisių ir duomenų apsaugos principų. Nors ES policijos bendradarbiavimo agentūrų taisyklės buvo iš esmės peržiūrėtos, vis dar reikės bendrai pasistengti, kad būtų toliau stiprinamos policijos bendradarbiavimo priemonės, ypač dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų keitimosi duomenimis ir įrodymais, taip pat dėl tokio keitimosi duomenimis ir įrodymais tarp tų institucijų ir ES agentūrų. Parlamentas paragino valstybes nares tobulinti būtiną techninį standartizavimą, susijusį su duomenų kokybe, ir sukurti teisinį pagrindą dėl būsimo požiūrio į standartinį keitimąsi informacija. Turint omenyje esamas aplinkybes, ES turės nuodugniai spręsti problemas, susijusias su naujomis technologijomis ir dirbtiniu intelektu, šifravimu ir sienų, saugumo ir migracijos informacinių sistemų sąveikumu.

Kadangi užduočių daugėja ir lūkesčiai auga, ES agentūroms reikia užtikrinti pakankamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

Dabar Parlamentas yra visateisis institucinis veikėjas sprendžiant vidaus saugumo politikos klausimus ir turėtų atlikti svarbesnį vaidmenį vertinant ir apibrėžiant policijos bendradarbiavimo politiką.

Šią faktų suvestinę parengė Teisingumo, piliečių teisių ir konstitucinių reikalų teminis skyrius.

Mariusz Maciejewski / Alessandro Davoli
04/2026